

Samen bouwen
aan goed pensioen

Verantwoord beleggen en belang geïntegreerde verslaggeving

Eumedion Congres

Utrecht, 5 november

Corien Wortmann-Kool
Bestuursvoorzitter ABP

Duurzaam beleggen & duurzaam ondernemen

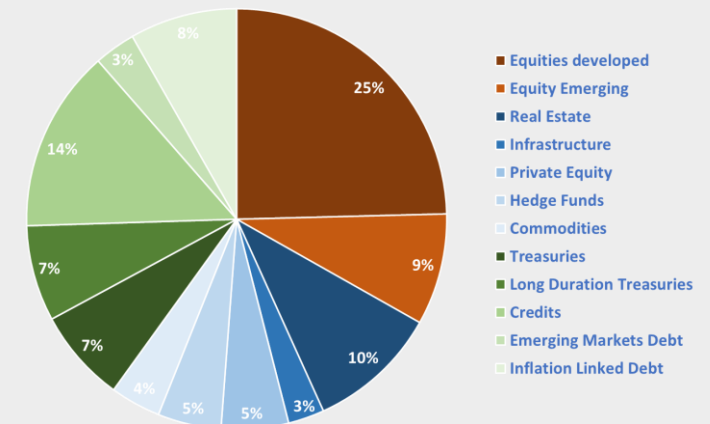
- ▶ Wie zijn wij
- ▶ Trends en ontwikkelingen
- ▶ Ons duurzaamheidsbeleid 2016-2020 en daarna
- ▶ Samenwerken om onze doelen te realiseren
- ▶ Belang van duurzaamheidsinformatie:
 - ▶ perspectief pensioenbelegger
 - ▶ perspectief van onderneming
- ▶ Next steps

ABP: samen bouwen aan goed pensioen

- ▶ Pensioenfondsen voor 3 miljoen mensen die werkzaam zijn (geweest) in overheid en onderwijs
- ▶ € 460 miljard belegd vermogen
 - ▶ behaalde rendementen: 7% (afgelopen 20 jaar), 6% (5 jaar)
 - ▶ verwacht rendement komende jaren: 4%
- ▶ Beleggen wereldwijd in alle beleggingscategorieën
 - ▶ aandelen, obligaties, vastgoed, infra, venture capital, ...
- ▶ Onze deelnemers vinden het belangrijk dat wij duurzaam beleggen

Investment portfolio

Trends en ontwikkelingen

- ▶ 2018: brief van Larry Fink (Blackrock) aan CEO's: a sense of purpose
- ▶ 2018: Europese Commissie:
 - ▶ EU Action Plan for Financing Sustainable Growth
- ▶ 2019: verklaring Amerikaanse Business Roundtable.
 - ▶ FD: Amerikaanse CEO's nemen afscheid van 'shareholder first'
- ▶ Nederland: duurzaamheidsakkoorden en convenanten
 - ▶ Klimaatakkoord incl. commitment financiële sector
 - ▶ IMVO-Convenanten
- ▶ Overall beeld:
 - ▶ SDG's: gezamenlijke doelen en 'gemeenschappelijke taal'
 - ▶ 'Purpose driven' is de nieuwe norm, maar....(woorden en daden....)

ABP: duurzaam en verantwoord lange termijn belegger

- ▶ Nationaal en internationaal actief
 - ▶ nummer 1 op VBDO ranking
 - ▶ samen met onze beleggingsorganisatie APG
- ▶ Onze overtuiging: duurzaam en verantwoord beleggen gaat niet ten koste van risico en rendement (studies wijzen dit ook uit)
 - ▶ duurzaamheidsrisico's zijn (ook) financiële risico's
 - ▶ maatschappelijke en economische waarde-creatie kunnen elkaar versterken
- ▶ Kern van ons beleid:
 - ▶ voor elke belegging: integrale afweging van rendement, risico, kosten en ESG
 - ▶ insluiten i.p.v. uitsluiten (m.u.v. enkele producten zoals tabak en kernwapens)
 - ▶ transparantie en verantwoording over keuzes en resultaten

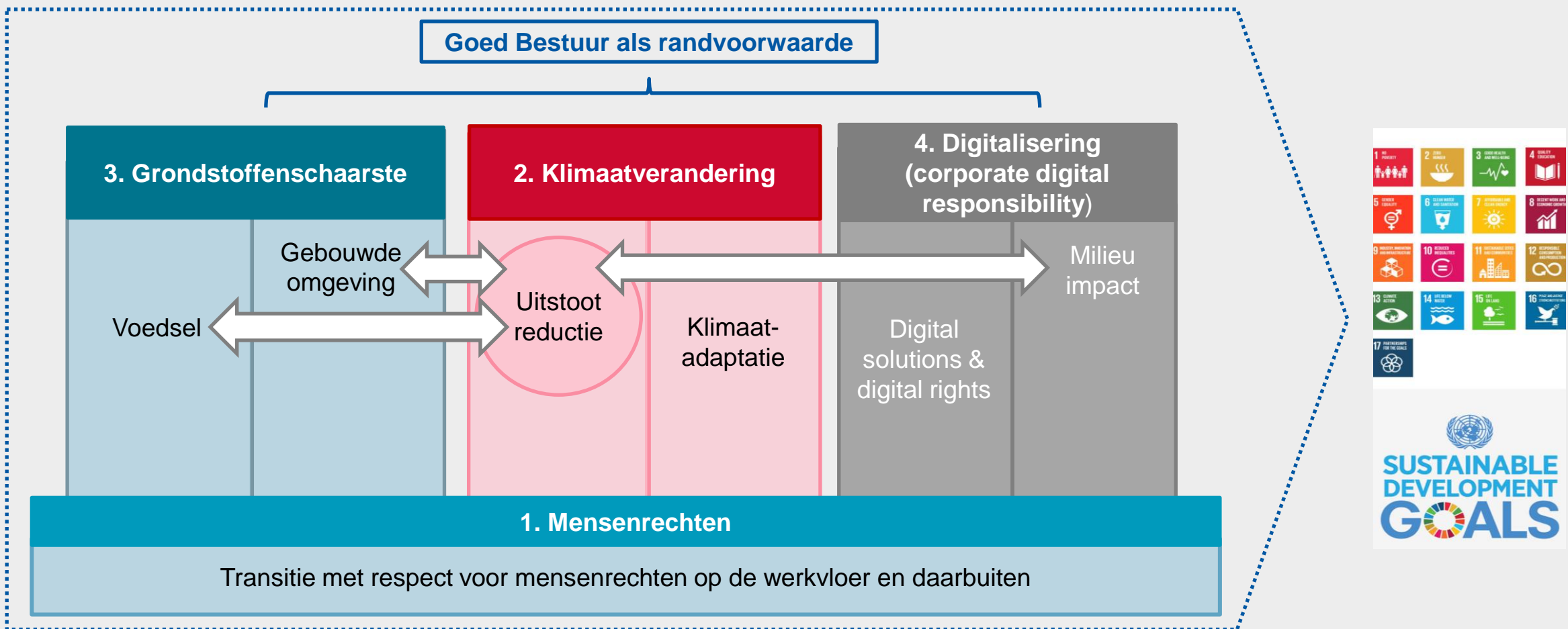
Ons duurzaamheidsbeleid en doelen 2020

- ▶ Doel van ons beleggingsbeleid: een goed rendement behalen voor onze deelnemers, op een duurzame en verantwoorde wijze, tegen acceptabele kosten en gepast risico.

	- 25% CO ₂ -uitstoot per belegde euro in onze aandelenportefeuille		Als aandeelhouder wenden we onze invloed aan [insluitingsbeleid]
	+ € 29 miljard euro beleggen in duurzame oplossingen [totaal €58 miljard]		Kinderarbeid uitbannen in de hele productieketen van de cacao-industrie
	+ € 4 miljard euro beleggen in hernieuwbare energie [naar totaal € 5 miljard]		Mensenrechtenbeleid in de sectoren Energie, Kleding en ICT.
	+ € 1 miljard euro beleggen in communicatie-infrastructuur en onderwijs		Veiligere werkomstandigheden in de scheepsbouw- en kleding- en textielsector

Beleid na 2020 op hoofdlijnen: transitiethema's en SDG's

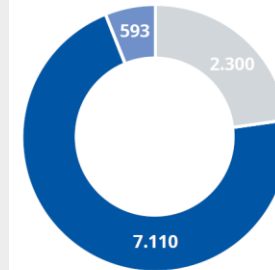
- Goed bestuur is een randvoorwaarde voor duurzame en sociaal verantwoorde waardecreatie.
- Er zijn 3 van de thema's die een transitie representeren, mensenrechten is 'transitievoorwaarde', maar geldt ook voor de gehele portefeuille.
 - Uitstootreductie is niet alleen een opzichzelfstaand deelthema, maar is ook een doel in andere deelthema's.
 - Door aan deze transitiethema's en randvoorwaarden te werken, levert ABP een bijdrage aan het realiseren van de SDG's.

Hoe willen we onze doelen bereiken?

- ▶ Samen met bedrijven: insluiting, engagement, stembeleid
 - ▶ koplopers en beloften (achterblijvers beleggen we niet in)
 - ▶ beoordeling van 10.000 bedrijven
 - ▶ uitsluiting als producten per definitie dodelijk zijn en gerelateerd aan internationale verdragen
- ▶ Samen met NGO's en overheden
 - ▶ Klimaatakkoord Parijs
 - ▶ UN-PRI, Eumedion
 - ▶ IMVB convenanten, Corporate Human Rights Benchmarks

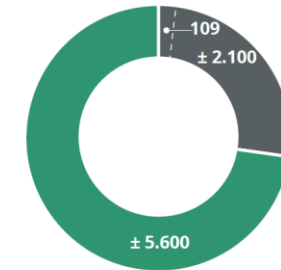
2018: grote stappen in het insluitingsbeleid

Van de 10.000 bedrijven in het beleggingsuniversum zijn er nu 7.700 beoordeeld op insluitingscriteria

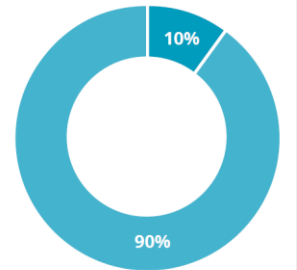
● 2017 ● 2018 ● 2019

Classificatie van het beoordeelde beleggingsuniversum (31-12-2018)

● Bedrijven voldoen niet aan criteria, waarvan 109 zijn aangemerkt als beloften
● Bedrijven voldoen aan criteria

Percentage van de waarde van de portefeuille beoordeeld op insluitingscriteria (31-12-2018)

Initiatieven om duurzaamheid meetbaar te maken

- ▶ Task Force on Climate-related Disclosures:
 - ▶ raamwerk voor climate related risk disclosures van bedrijven
 - ▶ ABP/APG: toegepast om klimaat gerelateerde risico's en kansen in kaart te brengen
- ▶ SDI Asset Owner Platform (APG, samen met PGGM e.a.)
 - ▶ op 'AI' gebaseerde technologie om inzicht te bieden in de mate waarin ondernemingen bijdragen aan SDG's
- ▶ CRREM: Wereldwijd systeem voor berekening CO2 uitstoot (tot 2050) van gebouwen
- ▶ Corporate Human Rights Benchmark: vergelijkt ca 100 bedrijven op mensenrechtenbeleid
- ▶ EU Action Plan for Financing Sustainable Growth
 - ▶ niet-bindende richtlijnen voor rapportage over niet financiële indicatoren (2017)
(in NL verplicht voor bedrijven met > 500 medewerkers (duurzaamheid – diversiteit))
 - ▶ niet-bindende richtlijnen voor rapportage over klimaat gerelateerde zaken (2019)

Belang niet financiële informatie: – perspectief van belegger

- ▶ Om maatschappelijke en economische waarde creatie aan te tonen, moet duurzaam & verantwoord (beter) meetbaar worden
 - ▶ transparantie en objectieve waardering helpen bij beleggingskeuzes, dialoog en engagement
 - ▶ belangrijk voor dialoog met en verantwoording aan stakeholders
- ▶ Vereist vergelijkbare, objectieve en betrouwbare informatie
 - ▶ gezamenlijke standaarden (beleggers, ondernemingen, NGO's, overheden)
 - ▶ bij voorkeur internationaal; voortrekkersrol voor Europa, Nederland en Nederlandse institutionele/pensioenbeleggers
 - ▶ externe Assurance / audit is vereist

Belang niet financiële informatie: perspectief onderneming

- ▶ Strategie van (beursgenoteerde bedrijven) in toenemende mate gericht op economische EN maatschappelijke waarde creatie
 - ▶ 'purpose', narrative als vertrekpunt
 - ▶ belangrijk voor vertrouwen van stakeholders in de onderneming (klanten, medewerkers, investeerders en samenleving)
 - ▶ vereist integratie van duurzaamheid (risico's en kansen!) en CSR in de bedrijfsstrategie
 - ▶ en integrale rapportage en dialoog met stakeholders
- ▶ De wil is er bij bedrijven
 - ▶ wereldwijd veel initiatieven om niet-financiële rapportagenormen te ontwikkelen, maar...
 - ▶ een gecoördineerde aanpak om tot een algemeen geaccepteerde norm te komen ontbreekt

Next steps

- ▶ Een gezamenlijke standaard is nodig: wie neemt het voortouw?
 - ▶ Internationaal: International Integrated Reporting Council (IIRC), Corporate Reporting Dialogue (CRD)
 - ▶ de Europese Unie als voortrekker?: Action Plan, next level CMU, Europese Green Deals
- ▶ High level expertgroup NextCMU (initiatief van Ministers van Frankrijk, Duitsland en Nederland):
 - ▶ Actieve implementatie EU-Verordening: verplichting voor beleggers m.b.t. informatieverschaffing over duurzame beleggingen
 - ▶ Verplichte rapportage over duurzaamheidsdoelen door bedrijven
 - ▶ Leidende rol Europese Commissie in de ontwikkeling van (bij voorkeur) internationale niet-financiële verslagleggingsnormen
- ▶ Meer ambitie nodig internationaal: International Non-financial reporting Standards Board (wel lering trekken uit IFRS – keep it simple = cruciaal voor succes!)

Dank voor uw
aandacht

